

reménytelen, mint a felső sterilitása (*Mi ez az ünnep?*). Az *Őszi világ*ban a mozdulatlan sötét megválthatónak tűnik a mozgás és a fény révén, a *Latyakos út* viszont a sötétség eluralkodását vizionálja: „S ahogy a krómsárgák, az okker- / sárgák utolszor összecsapnak / a fenyegető éjszakával, / már tudjuk a még komorabbat”. A *Zsoltár-parafraízis* hozza el a megoldás lehetőségét a maga apokaliptikus, a lét dinamizmusát nem megtagadó, hanem beteljesítő ószövetségi Istenével. Erre az Istenre bízva sorsát már a személyiség is újjáalakulhat, megbékélhet önmagával (*Kezek, Arc, Elváltozik*).

Az *Átírt versek* ciklus a negyvenes évek második felében keletkezett költemények – vélhetően – feljavított változatait tartalmazza. A kötetrend logikája szerint egymásra vetítődik bennük a történelmi és az egyéni pusztulás és újrakezdés. Másrészt feltárulnak az első ciklusban meghatározó költői magatartás gyökerei. Az egyéniségnek az a – többek között – narcizmus veszélyét rejtő felfogása, amely önmagát nem a közösség és a bensőséges emberi kapcsolatok révén, inkább azok ellenében kívánja meghatározni, valószínűleg mint a „nyálkás pusztulás” tapasztalatára adott válasz alakult ki („Akárhová nézel, kiütközik / a bomlás, sötét zugokban szemét”).

Prológusként és epilógusként egy-egy művészvers keretezi a ciklusba sorolt darabokat. A *Szürke mű-*

terem „majdnem-geometriai rendje” még csak hívja a kegyelmet, *A szobrász* műhelyében azonban már úgy érezhetjük, hogy a látszólagos rendetlenségben beteljesült valami magasabb rend. Vagyis újra megerősödhet a hitünk: a kegyelem nem kimerevíti, hanem éppen hogy mozgásba hozza a dolgokat.

STURM LÁSZLÓ

(Európa Könyvkiadó, Budapest, 2006,
68 oldal, 1600 Ft)

MOGYORÓSI LÁSZLÓ:

Ugyanaz a szépség

Metafizika, szerelem, plátóiség. De mindez olyan formakészséggel, játékos könnyedséggel, sajátos nyelviséggel, hogy kijelenthető: Mogyorósi László kötete alapján nem tipikus elsőkötetes szerző.

A versek egy szerelem jobb híján (?) plátói létállapotait tükrözik, s közben az én útkeresése, önvédelme és önfeladása zajlik állandó reflexiók során, a rácsodálkozás és elfordulás folyamatában. Mogyorósi egyúttal bevezet, mintegy beavat abba a differenciálódási folyamatba, amely a tapasztalástól a fel- és átdolgozásig tart, ahogy az első ciklus és egyúttal a nyitóvers címe, az *Entrée* is jelzi. A költőiség problémája, az önkifejezés technikai kényszer(űség)e mind-

ennek szükségszerű velejárója, hiszen valamiből meg kell teremteni azt, ami, amilyen még nincs. „Rekonstruálni a technológiát, / titkos receptet szimatolni ki.”

A kötet felépítése is jelzi, hogy valahonnan az én alapjától, legmélyéről kapaszkodik felfelé, s keres egyetemeséget, de legalább bizonyosságot. Így lehet, hogy az alapszükségletek világából, biológiai funkciókból, folyamatokból, fizikai törvényekkel leírt, azokra visszavezetett életmegnyilvánulásokból építkezik, ezekre alapoz. Mogyorósi versbeszédét a természettudományos objektivitás igénye ugyanúgy meghatározza, mint másutt a zene, különösen az operák révén, hiszen komponisták és az általuk létrehozott karakterek is szimbolikus szereplői a kötetnek. A megfigyelés, az analízis műhelymunka eredményez olyan sorokat, mint „hiányzik belőlem a mobilitás / – szociális és lokális –, / csupán az időben mozogok / – tehetlenségemnél fogva – / nyílegyenes vonalú, / gyorsuló mozgással.”

A *plátóiség lexikája* és *A Kafka-unoka* című ciklusok egy nő alakját rajzolják meg, s a szerelem szenved(tet)ő állapotát, ám mindezt többnyire külső, távoli, vagyis plátói nézőpontból. A versformák közben egyre összetettebbé válnak, a szabadversek helyett szonetteket, sőt leoninusokat olvashatunk. Nem a virtuóz formakészség öncélú fitogtatásaként, hanem a szépség diffe-

renciáltabb, összetettebb megragadásaként; de az esztétikum felmutatása egyszerűen eltávolítás is, minekutána a plátói kiemelődik, kilöködik az énből. Ennek eszköze az irónia és a tárggyal való játék. A legtöbbször előforduló leoninusba mint „komoly” stófaszerkezetbe ágyazott mondanivaló, tartalom a nyelvi humor, a tömegkulturális „szleng” miatt először idegennek hat, hiszen a nyugati líratörténet eme műformájában eddig többnyire nem szórakoztató, esetenként már-már gúnyolódó hangvételű alkotások születtek. De a költészet mai, s e kötetnyi állása szerint mindez újítónak mutatkozik, mi több: élőnek. „Révület az acid partyn újra, korongoz a Martin, / elfog a randin a hév, feldob a funky, a rave” (*Hedonista és műkedvelő leoninusok és leoninus szurrogátumok*).

A kötet további érdekessége a *Variációk Petőfi A Tisza című versének első és utolsó versszakára* című sorozat, illetve a *Vándor éji dala* Tóth Árpád-féle fordításának átköltései Kosztolányi és Babits „koprodukciójában” vagy József Attilá-san. De találunk limerickeket és haikukat is, utóbbiak Vivaldi *Négy évszak*ához készült *Versenyművek*.

Mogyorósi László kötete izgalmas, eleven költészetet mutat, esz-köztárában és szemléletmódjában egyaránt, de ahogy a zárvers utolsó sorában áll: „vigyázz: ez több mint játék”. Az én felvérteződése az én és

a másik viszonylatában megy végbe, ahogy a más(ik)ból visszaveszi, visszanyeri önmagát, hogy lehessen. Hogy legyen folytatás.

SZALAI ZSOLT

(*JAK, Budapest, 2005,*
104 oldal, 1250 Ft)

KÉPES GÁBOR:

Az utcafront és az öregember

Ha Képes Gábornak lenne egy zacskó Dunakavicsa (hogy minek és honnan, azt ne firtassuk, tudjuk be az én infantilizmusomnak), biztosra veszem, hogy örömmel osztaná meg velünk, miközben egy bérház udvarán rúgnánk a labdát, a Városligetben sétálnánk tavaszélen, vagy idős hölgyek lelkes táborát maga mögött hagyva éppen mellettünk sietne el, hogy még elérje a fogaske-
rekűt. Azt hiszem, a három felvázolt találkozási lehetőség (a Dunakavicsról nem is beszélve), s a fent jelzett viselkedésminta verseit ol-

vasva, költői énjét tekintve cseppet sem tűnik lehetetlennek. Képes Gábor ugyanis látszólag mindenütt jelen van (legyen szó térről, időről), s nem kerül el figyelmét a mindennapok egyetlen érdekes jelensége sem.

No, csak semmi misztérium, elégedjünk meg annyival, hogy szerzőnk szeme azokra a dolgokra fókuszál, melyek szépségük, érdekességük vagy éppen morbiditásuk révén érdemesnek bizonyulnak arra, hogy helyet kapjanak lírájának sajátos világában. Legyen szó ősi bakelitlemezek karcos, zavarba ejtő anakronizmusáról, Wartburgok merengő emlékezetéről, vagy némán s jeltelesen körülöttünk élő emberek sokszínűségéről, egy-egy mosolyról, tárgyról vagy egy találkozás rejtett ünnepélyességéről, szerzőnk megtalálja, kiemeli és megtisztítja azokat, hogy felcsillanjon a kíváncsiságát véltén-valóan ingerlő érték/különlegesség. Egyedi ráközelítése nyomán a giccs már nem giccs, a túlárado érzelmek nem mutatnak negédes szentimentalizmust, s újraértelmez, új tartalommal ruház fel sok-sok sztereotipizált, kiüresített valóságszilánkot.

Hogy csak imázs, vagy tényleg így van, azt nem tudom, de tény, hogy Képes Gábort versei az olvasó számára pillanatok alatt a szerethető alkotók sorába emelik, ami lényegesen intimebb viszony,

mint az egyszerűen jó, elismerésre méltó alkotó fogalma. Kétségtelenül részese ő is annak az újgenerációnak, (remélhetőleg) születőben lévő magyar lírának, mely akarva-akaratlanul, de szerencsésen kikerüli a ma-

